* J A A - 0 0 1 - 0 0 1 5 3 3 *

JAA-001-001533

Seat No. ______

B. A. (Sem. V) (CBCS) Examination

October - 2019

Sanskrit : Paper - 15

(Sanskritbhasha Ane Sahitya)

(Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001533

Time : **2:30** Hours] [Total Marks : **70**

૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ **એક** ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો : ૮

1 (a) Translate any **one** of the following passages : 8

(1) तात चन्द्रापीड, विदितवेदितव्यस्य अधीतसर्वशास्त्रस्य ते नाल्पमप्युप-देष्टव्यमस्ति । केवलं च निसर्गत एव अभानुभेद्यम् अरत्नालोकच्छेद्यम् अप्रदीयप्रभापनेयम् अतिगहनं तमो यौवनप्रभवम् । अपरिणामोपशमो दारूणो लक्ष्मीपदः । कष्टं अनञ्जनवर्तिसाध्यं अपरं ऐश्वर्यतिमिरान्धत्वम् । अशिशिरोपचारहार्योऽतितीव्रः द्रर्पदाहग्वरोष्मा ।

(2) आत्मविडम्बनाञ्चानुजीविना जनेन क्रियमाणामभिनन्दन्ति । मनसा देवताध्यारोपण प्रतारणासम्भूतसंभावनोपहताश्वान्तः प्रविष्टा सम्भावयन्ति त्वगान्तरिततृतीयनेत्रं स्वललाटभाशंकन्ते दर्शनप्रदानमपि अनुग्रहं गणयन्ति, दृष्टिपातमप्युपकारपक्षे स्थापयन्ति । संभाषणमपि संविभागमध्ये कुर्वन्ति, आज्ञामपि वरप्रदानं मन्यन्ते, स्पर्शमपि पावनामकलयन्ति ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** સંદર્ભ સહિત સમજાવો : ૬

(b) Explain any **two** of the following with reference to the context : 6

(1) चन्द्रनप्रभवो न दहति किमनलः ।

(2) महापराधानकर्णनं महानुभवतेति ।

(3) कामं भवान् प्रकृत्यैव धीरः ।

(4) लतेव विटपब्ननध्यारोहति ।

૨ નીચેના પરિચ્છેદ વાંચી તેની નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો : **૧૪**

2 Read the following passages and write answers in Sanskrit : **14**

(a) अस्ति भागीरथीतीरे गृध्रकूटनाम्नि पर्वते महान पर्कटीवृक्षः । तस्य कोटरे दैवदुर्विपाकात् गलितनखनयनो जरद्गवनामा गृध्रः प्रतिवसति । अथ कृपया तज्जीवनाय तद्वृक्षवासिनः पक्षिणः स्वाहारात्किंचित्किचिदुध्धृत्य ददति । तनासौ जीवति । शावकानां रक्षणं करोति । अथ कदाचिद् दीर्घकर्णनामा मार्जारः पक्षिशावकान्भक्षयितुं तत्रागतः ततस्तमायान्तं दृष्ट्वा पक्षिशावकैर्भयतैः कोलाहलः कृतः । तच्छ्रुत्वा जरद्गवेनोक्तम् कोऽयमायाति । दीर्घकर्णो गृध्रमवलोक्य सभयमाह – हो एतोऽस्मि । यतः –

तावद् भयस्य भेतव्यं यावद् भयमनागतम् ।
आगतं तु भयंवीक्ष्य नरः कुर्याद् यर्थाचितम् ॥

अधुनास्य सन्निधाने पलायितुमक्षमः । तद्यथा भवितव्यं तद्भवतु । तावद् विश्वासमुत्पाद्यास्य समीपमुपगच्छामि । इत्यालोव्योपसृत्याब्रवीत् – आर्य त्वामभिवन्दे । गृध्रोऽवदत् – कस्त्वम् ? सोऽवदत् – मार्जारोऽहम् । गृध्रो ब्रूते – दूरमपसर । नो चेत् हन्तव्योऽसिमया । मार्जारोऽवदत् – श्रुयतां तावदस्मद्वचनम् । ततो यद्यहं बध्यस्तदाहन्तव्यः ।

(1) किदृश गृध्रः भागीरथी तीरे प्रतिवसति । किं नामधेयम् गृध्रः ?

(2) गृध्रस्य जीवनाय वृक्षवासिनः पक्षिणः किं ददति ?

(3) पक्षिशावकान् भक्षयितु तत्र कः आगतः ?

(4) भयस्य कदा भेतव्यम् ?

(5) गृध्रः मार्जारं किं कथयति ?

(6) मार्जारं आयान्तं दृष्ट्रवा पक्षिशावकैः किं कृतम् ?

(7) किं नाम धेयं मार्जारः ?

(b) मनोर्वंशे दिलीपो नाम भूपालोऽभवत् । सुदक्षिणा तस्य वधूः आसीत् । सुदक्षिणया सह दिलीपो नानाविधानि सुखानि अन्वभवत् । परमेकं पुत्रलाभसुखं स नाविन्दत । एकदा दिलीपः सुदक्षिणया सार्धं गुरोः वशिष्ठस्याश्रम–मगच्छत् । सः सुदक्षिणा च गुरुमरुन्धतीं च प्राणमताम् । वसिष्ठो भूपतिं राज्यविषयकं कुशलमपृच्छत् । दिलीपोऽवदत् – "गुरो ! सर्वत्रास्माकं कुशलम् किन्तु पुत्रस्यालाभात् चित्ते विषादो वर्तते ।" गुरुणा उक्तम्– नरदेव ! धेनुः परं दैवतम् । कामधेनुशापात् तव पुत्रो नास्ति । तां परिचर । तस्याः प्रसादेन तव सुतो भविष्यति । अत्रान्तरे नन्दिनी वनात् प्रत्यागच्छत् । दिलीपो महिष्या समं पर्णशालामध्यवसत् । सः पत्न्या सह अतीवादरेण नन्दिनीमसेवत् । अनुचरस्यानन्यया सेवया नन्दिनी प्रसन्ना अभवत् । प्रसन्नायाः धेन्वाः नृपः पुत्रमयाचत । अनन्तरं धेन्वाः प्रसादेन दिलीपस्य कुले रघुर्नाम पुत्रो जातः ।

(1) कस्य वंशे दिलीपो नाम भूपालोऽभवत् ?

(2) सुदक्षिणा कस्य वधूः आसीत् ?

(3) सुदक्षिणया सार्धं दिलीपः कुत्र अगच्छत् ?

(4) दिलीपः कस्य विषादो वर्तते ?

(5) वसिष्ठः भूपतिं किमपृच्छत् ?

(6) नृपः धेन्वाः किमयाचत ?

(7) कस्य प्रसादेन दिलीपस्य कुले पुत्रः जातः ?

૩ નીચે આપેલ પત્રના વિષયને અનુલક્ષીને કોઈ પણ **એક** વિષય પર સંસ્કૃતમાં પત્ર લખો : **૧૪**

3 Write a letter in Sanskrit on any **one** of the following subjects : **14**

(1) द्वारिकानगर्या स्थितः राजर्षि गार्ग्यः आत्मनः प्राध्यापकश्री कृष्णकान्त वैष्णव महोदयाय स्वजन्मदिनोत्सवे निमंत्रणं ददाति ।

(2) छात्रालयास्या पुत्री स्वपितरं प्रति पत्रं लिखति यतः सा वक्तृत्वस्पर्धायां श्लोकगानस्पर्धाश्च प्रथमक्रमाङ्क लब्धवती ।

૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **એક** વિષય પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો : **૧૪**

4 Write an essay in Sanskrit an any one of the following : **14**

(1) विद्याधनं सर्वधनप्रधानम् ।

(2) जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसि ।

(3) गीता सुगीता कर्तव्या ।

(4) धनमहिमा ।

૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ **બે** પર ટૂંકનોંધ લખો : **૧૪**

5 Write short note on any **two** of the following : **14**

(૧) બાણભટ્ટનું કવન.

(1) Work of बाणभट्ट ।

(૨) લક્ષ્મી વિષે બાણભટ્ટના વિચારો.

(2) The thoughts of बाणभट्ट about लक्ष्मी.

(૩) શુકનાસના ઉપદેશનો ઉદ્દેશ.

(3) The motive behind the deliverance of शुकनास.

(૪) બાણભટ્ટની વિદ્વતા.

(4) Scholarship of बाणभट्ट.